

УДК 634.22.504

ПРИСКОРЕНЕ ВИРОЩУВАННЯ САДЖАНЦІВ КІСТОЧКОВИХ КУЛЬТУР НА КЛОНОВІЙ ПІДЩЕПІ ПУМІСЕЛЕКТ

Бушилов В.Д., аспірант

e-mail: tov.pidgur@gmail.com

Уманський національний університет садівництва

Суттєвим резервом збільшення виробництва продукції садівництва, в тому числі кісточкових культур, є закладання садів з значною щільністю розміщення дерев на одиниці площі. В останні десятиріччя завдяки старанням селекціонерів з'явилась низка нових підщеп, які за своїми господарсько-цінними ознаками суттєво перевищують існуючі.

З урахуванням тенденції розвитку галузі, на погляд фахівців, в умовах південного регіону України може знайти поширення клонова підщепа пуміселект, яка за попередніми дослідженнями виявила здатність щепленого асортименту кісточкових культур до скороплідності, високої продуктивності, слабкорослості, адаптивності до умов навколишнього середовища.

Метою дійсної роботи є спроба отримати двокомпонентні саджанці сливи способом зимового щеплення не стандартних підщеп, а здерев'янілих живців клонової підщепи пуміселект і подальшому укорінюванню підщепно-прищепних комбінацій в черговому полі розсадника.

Експериментальну роботу проводили на дослідному полі Миколаївського еколого-натуралістичного центру школярів і молоді (м. Миколаїв). Здерев'янілі живці заготовлювали з приросту минулого року клонової підщепи пуміселект і сортів сливи домашньої Президент і Стенлей навесні (I декада березня). Настільне щеплення проводили способом «Поліпшена, або англійська копуліровки» (2-3 бруньки), обв'язування полімерною плівкою з послідовним парафуванням і стратифікацією протягом 7-10 діб за температури 12-14 °С в ящиках з тирсовим субстратом. Довжина живця підщепи складала 25 см, діаметр термінальної частини – 12-14 мм.

Висадку щеп в шкільку саджанців (I поле розсадника) проводили у I декаді квітня, схема розміщення – 1,0 × 0,2 м (50,0 тис. шт./га). Ґрунти темно-каштанові, достатньо окультурені і забезпечені елементами харчування. Ділянка знаходиться на зрошенні.

В зимовий період (2014-2016 рр.) погодні умови були в цілому на рівні багатолітніх. Короткочасне зниження температури повітря до -10-15 °С негативно не впливало на стан рослин і їх зимівлю. Контрольні рослини, з яких живці не заготовлювали, навесні почали вегетувати без ознак ушкоджень морозами. Дотримання технології щеплення, стратифікації, висаджування і догляду за рослинами сприяло приживленості підщепно-прищепних комбінацій. Зрощування прищепи-підщепи майже співпадало з набряканням бруньок на прищепі і початку проходження вегетаційного процесу. Формування бернот і відростання адвентивних коренів дещо запізнювалось.

Але завдяки достатньої зводненості приростів минулого року випадів щеплених живців на початковому етапі живцювання майже не відмічалось.

Перші випадки щеп почали відмічатися вже в ліній період. На наш погляд, це пов'язано з тим, що живці як підщеп так і прищеп, а, як слідство, розташовані на них бруньки, все ж таки характеризуються достатньою різноякісністю. У рослин, які відрізнялись в початковий період найбільш інтенсивним ростом і повільним процесом коренеутворення, припинялось лінійне збільшення довжини приросту, згодом його підв'ялення і засихання. Вже з середини літа, коли почали наростати коріння, випадів рослин не відмічалось.

Слід відмітити, що принципових відмін в динаміці наростання надземної частини між сортами (Президент і Стенлей) не виявлено. Скоростиглість бруньок, що є характерно для сливи, привела до того, що з них почали відростати селептичні пагони. На жаль, не вдалося з них виділити скелетні гілки першого порядку галуження, тому що передчасні літні пагони знаходились в зоні майбутнього штамбу 50-60 см від кореневої шийки.

Як показали обліки, щеплення не впливало на укоріненість живців: показники укоріненості здерев'янілих живців які були щеплені сортами сливи і без щеплення були однакові (таблиця). В рік щеплення вихід саджанців був досить значним і складав 72,1%, але вони не відповідали вимогам (в першу чергу діаметр кореневої шийки, висота надземної частини, розгалуженість кореневої системи), які пред'являються до садивного матеріалу згідно ГСТУ 45.061-2003. Після дорощування вихід стандартних саджанців склав 64,3% від числа висаджених живців, або 36,5 тис. шт./га.

Таблиця

**Укоріненість здерев'янілих живців
і вихід саджанців сливи на клоновій підщепі пуміселект**

Варіант досліджу	Укоріненість, %	Вихід стандартних саджанців, %	
		щеплення	дорощування
Живці без щеплення	94,2 ±7,5	0,0	0,0
Живці щеплені	92,7±7,5	0,0/72,1+5,1*	64,3±4,6

Примітка * – саджанці всього

Показники укоріненості здерев'янілих живців і живців з щепами сортів сливи не відрізняються. Формування надземної частини у щеплених живців йде достатньо інтенсивно протягом літніх місяців, що дозволяє отримати саджанці вже за один вегетаційний період. На жаль, за своїми біометричними показниками вони не відповідають умовам галузевих стандартів, що висуваються до саджанців кісточкових культур. Дорощування нестандартних саджанців у II полі розсадника дозволяє отримати садивний матеріал з високими біометричними показниками.

Удосконалення елементів технології, ймовірно, буде сприяти підвищенню ефективності виробництва. Крім того, зимове щеплення живців приводить до зняти напруженості у серпні, коли найбільша потреба у кваліфікованій робочій силі з урахуванням великих обсягів роботи по щепленню в розсаднику.